

Posudek bakalářské práce Andrey Somrové *Voda jako symptom: reflexe environmentálních změn v současné české próze*

Posudek vedoucího, ÚČLK FF UK v Praze, obor Český jazyk a literatura

Andreu Somrovou oslovil současný ekokritický pohled na literaturu a rozhodla se založit na něm svou bakalářskou práci. Zároveň si povšimla, že v dnešní české próze se citlivost k přírodním a ekologickým námětům často pojí s fenoménem vody. Voda je pro nás něčím všudypřítomným, tvoří vnitřní i vnější prostředí našich těl, prostupuje světem v nesčetných cyklech, je jedna i mnohá, představuje podmínku života na Zemi. Je ale také čímsi nedostatkovým a ohroženým, a v literatuře se tak často stává materializací environmentální krize. Je živlem zpřítomňujícím něco ve svém celku neuchopitelného, výstižným termínem Timothyho Mortona – hyperobjekt. Na průsečíku metod současné (literární) ekokritiky, myšlení o fenoménu vody a čtyř českých románů, které si nakonec Andrea Somrová zvolila, vznikla poctivá, promyšlená, kultivovaně napsaná a inspirativní bakalářská práce.

Po úvodu, který vyzdvihuje aktuálnost ekokritických témat v myšlení o literatuře a naznačuje hlavní otázky práce a její uspořádání, přibližuje Andrea Somrová teoretická a metodologická východiska ekokritiky i svého textu. Do relativně kompaktního celku o necelých 20 normostranách se jí povedlo začlenit stručný historický přehled vývoje a hlavních témat ekokritického bádání, následně představit vybrané nosné pojmy (antropocén, pletivo ad.) a poté s oporou v knize Marca Caracciola *Narrating the Mesh: Form and Story in the Anthropocene* prezentovat i nástroje ekokritické analýzy (literárního) narativu. Tuto část zakončuje podkapitola věnovaná vodě. Výklad je efektivní a terminologicky přesný. Poznání se v kapitole logicky řetězí a kumuluje, a to i díky tomu, že odkazy na tituly v ní zmiňované nejsou ornamentální, ale celkovou argumentaci skutečně podpírají a je zjevné, že se s nimi autorka seznámila důkladně. Pozitivním a v žánru bakalářských prací zdaleka ne samozřejmým rysem je také to, že řada pojmů a problémů z teoretické kapitoly se později vrací v interpretační části.

Následují interpretace čtyř českých románů, v nichž ekologická tematika a konkrétně voda hraje podstatnou roli. Román Miloše Urbana *Hastrman* interpretační část uvozuje jako preludium k prózám z posledního desetiletí. Jeho zařazení je vhodné jak celkovým konceptem (psaní o daných tématech v době, kdy ekokritický pohled nebyl zdaleka tak zažitý), tak provedením a přínosnými vhledy. Andrea Somrová v této kapitole skrze dobové recenzní reakce vtahuje do výkladu také náhledy na ekologická témata kolem roku 2000, což jí poskytuje výborný srovnávací materiál pro kapitoly pozdější. *Hastrman* je dobrá volba i s ohledem na to, jak mnohovrstevnatě je téma vody v románu rozvíjeno.

Rovněž interpretace knih *Jezero* Bianky Bellové (2016), *Před povodní* Anny Bolavé (2020) a *Destrukce* Stanislava Bilera (2021) jsou vedeny v podobně pozorném a invenčním duchu. Andree Somrové se na relativně nevelké ploše jednotlivých kapitol daří výstižně pojednat o ekologické problematice v těchto románech, resp. o hyperobjektu ekologické krize, skrze vodní fenomény, ať už v podobě vysychajícího jezera (upomínajícího na vodní plochy v *Hastrmanovi*), řeky a s ní svázané hybridní hlavní postavy u Bolavé anebo vody jako nedostatkového zdroje u Bilera. Zatímco *Jezero* a *Destrukce* jsou obě psány do jisté míry à la thèse, resp. vyznačují se poučeností o problematice i vcelku neskrývanou politickou agendou, román *Před povodní* je textem překvapivě původním, který imaginaci vody a ekosystému dodává nové pozoruhodné aspekty. U všech čtyř próz je vždy nenásilně a na příhodných místech prezentován rovněž jejich příběh a způsob vyprávění, což dodává interpretacím pevnější základ. Přesvědčivé je i zde zpracování dobové recepce a zohlednění prozatím relativně sporé sekundární literatury – vše jako organická součást výkladového celku.

Jak vyplývá z výše řečeného, po stránce akademického psaní je práce zvládnuta nadstandardně, a to jak z hlediska značné šíře sekundární literatury, tak svou formulační úrovní. Občasné překlepy a jiná zaškobrtnutí nepřekračují přijatelnou míru. Výborně je „kalibrováno“ rozložení témat do kapitol a proporce jednotlivých argumentačních a interpretačních kroků.

Celkově je práce současně důkladná a solidní i svěží a inspirativní, což představuje poměrně vzácné spojení. V rámci svého tématu zdařile přechází mezi lokálním – ve smyslu konkrétních pasáží textů i jejich svébytných fikčních světů, reflektující pokaždé jiným způsobem stav světa aktuálního – a globálním; voda má právě takovýto charakter a její volba jako pojítka se z tohoto hlediska jeví opravdu strategická. Střízlivý tón výkladu současně slouží závažnému tématu lépe než vypjatý alarmismus, s nímž se někdy setkáváme.

Jako vedoucí bakalářské práce musím také dodat, že vznikala příkladným způsobem, nejprve postupným profilováním tématu a ústředních otázek, mapováním sekundární literatury a pozornou četbou interpretovaných próz, a poté vytrvalým tvůrčím úsilím, které ze strany vedoucího práce nevyžadovalo výraznější korekce.

Na základě výše uvedeného práci Andree Somrové s mimořádným potěšením **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze 26. 8. 2024

Mgr. Josef Šebek, Ph.D.